

inheemse reptielen en amfibieën in de vrije natuur. *Natura* 45(4), blz. 58-61.

OUDEMANS, A.C., 1899. Opmerkingen bij het lezen van "De Levende Natuur". *De Levende Natuur* 4(8), blz. 198-200.

PARENT, G.H., 1978. Contribution à la connaissance du peuplement herpétologique de la Belgique II. Le caractère relictuel d'âge Atlantique de l'aire du Lézard des murailles, *Lacerta muralis muralis* (Laurenti) au Benelux. *Les Naturalistes Belges* 59 (8/9), blz. 209-222.

SCHLEGEL, H., 1858. Handleiding tot beoefening der dijkunde. II. Koninklijke Militaire Akademie, Breda.

SCHLEGEL, H., 1862. Natuurlijke historie van Nederland. De dieren van Nederland. Gewervelde dieren. Kruipende dieren. Kruseman, Haarlem.

SMITH, J.J., 1951. Wat leeft en groeit 13. Reptielen en amfibieën. Het Spectrum, Utrecht.

SMITH, J.J., 1954. Het terrarium. Hagedissen, Waterweelde 4(9), blz. 141-142.

STRIJBOSCH, H., J.J.A.M. BONNEMAYER en P.J.M. DIETVORST, 1980a. The northernmost population of *Podarcis muralis* (Lacertilia, Lacertidae). *Amphibia-Reptilia* 1, blz. 161-172.

STRIJBOSCH, H., J.J.A.M. BONNEMAYER en P.J.M. DIETVORST, 1980b. De Muurhagedis (*Podarcis muralis*) in Maastricht. Deel I. Structuur en dynamiek van de populatie. *Natuurhistorisch Maandblad*

69(11), blz. 210-217.

SWIERSTRA, K.N., 1888. Systematische naamlijst van gewervelde dieren, voor de Diergaarde levend ingekomen van 12 Mei 1838 tot 30 April 1888. Bijdragen tot de Dierkunde, Feest-nummer 1888, blz. 1-104.

SWINDEREN, TH. VAN, 1825. Initia faunae Groninganae, of proeve van eene naamlijst der dieren, welke in de provincie Groningen gevonden worden. Genootschap ter bevordering der natuurlijke historie te Groningen.

SWINDEREN, TH. VAN, 1826. Lijst van dieren, in de Provincie Groningen gevonden. *Natuurkundige Verhandelingen van de Hollandsche Maatschappij van Wetenschappen te Haarlem* 15(2), blz. 321-343.

VEEN, J.B. TEN, 1927. Kikkers-enquête. *De Levende Natuur* 31(10), blz. 312-314.

VENEMA, H.J., 1916. De reptiliën van Nederland. *De Levende Natuur* 21(16), blz. 320.

WAAGE, G.H., 1938. De dierenwereld op de St. Pietersberg. In: D.C. van Schaik, red., *De Sint Pietersberg*, blz. 153-184. Leiter-Nypels, Maastricht.

WERKGROEP LIMBURG VAN DE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR HERPETOLOGIE EN TERRARIUMKUNDE "LACERTA", 1975. Herpetologische waarnemingen in Zuid-Limburg 1974. Uitgave in eigen beheer.

---, 1976. Herpetologische waarnemingen in

Zuid-Limburg 1975. Uitgave in eigen beheer.

---, 1977. Herpetologische waarnemingen in Zuid- en Midden-Limburg 1976. Uitgave in eigen beheer.

---, 1978. Herpetologische waarnemingen in Zuid- en Midden-Limburg 1977. Uitgave in eigen beheer.

---, 1979. Herpetologische waarnemingen in Zuid- en Midden-Limburg 1978. Uitgave in eigen beheer.

---, 1980. Herpetologische waarnemingen in Zuid- en Midden-Limburg 1979. Uitgave in eigen beheer.

---, 1981. Herpetologische waarnemingen in Zuid- en Midden-Limburg 1980. Uitgave in eigen beheer.

WIJK, D.P. VAN, 1947. Herpeto-geografische dienst. Verslag over de ontvangen opgaven in de jaren 1945 en 1946. Bijlage bij *Lacerta*, blz. 1-4.

WIJK, D.P. VAN, 1951. De verspreiding van reptielen en amfibieën in Nederland. Derde verslag van de Herpetogeografische Dienst der Nederlandse Vereniging van Terrariumhouders "Lacerta". *Lacerta* 9(4), blz. 25-43.

WILLEMSE, C., 1916. De reptilieën van Nederland. *De Levende Natuur* 21(7), blz. 126-132 en 21(10), blz. 184-189.

Het kalkmosje *Seligeria pusilla* (Hedw.) Br. & Schimp nieuw voor Nederland

H.J. During, L. Berris en H. van Rijnberk,
Vakgroep Botanische Oecologie, Lange Nieuwstraat 106, Utrecht.

Het bladmossengeslacht *Seligeria* omvat in Europa een dertiental soorten die alle voorkomen op beschaduwde steile rotsen, vooral zandsteen en kalk. Het zijn miniatuurmosjes, bestaande uit een klein toefje borstelvormige blaadjes van hoogstens enkele mm lengte en een klein, ovaal tot halfrond kapseltje op een kort steeltje, al of niet met peristoomtanden. In België zijn 7 soorten van dit geslacht gevonden (DE SLOOVER, 1981); in Nederland was tot nu toe slechts een enkele vondst bekend van *S. calcarea* in een Z-geëxposeerd kalkgrasland bij Wahlwiller in Z-Limburg (BARKMAN, 1953), alsmede een adventief-vondst van *S. recurvata* op aangevoerde zandsteenblokken in het park 'De Hoge Veluwe' (AGSTERIBBE et al., 1950).

Tijdens ons onderzoek aan patronen in de moslaag van kalkgraslanden werd op aan het oppervlak liggende

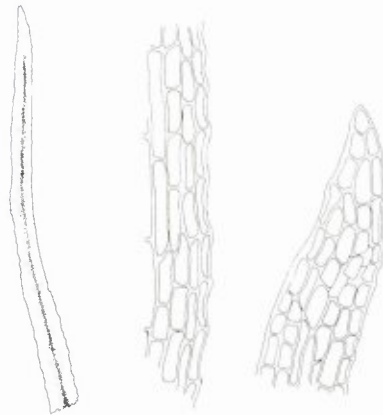
brokjes kalksteen in het kalkgrasland van de Vrakelberg een aantal steriele plantjes gevonden, die bij microscopische determinatie tot *Seligeria pusilla* (Hedw.) Br. & Schimp. (fig. 1) bleken te behoren, getuige de lange, spitse blaadjes met lange maar niet uittredende nerf en de in het basisdeel zwak getande bladrand (fig. 2). Het materiaal is gecontroleerd door Drs. W.V. Rubers (Leiden) en in het herbarium van Utrecht gedeponeerd. In aangrenzend Duitsland is de soort recent slechts enkele malen gevonden (DÜLL, 1980); in België komt hij regelmatig voor in het Maas-district en verspreid in de Ardennen (DE SLOOVER, 1981). Als standplaats wordt

Figuur 1. *Seligeria pusilla* (Hedw.) Br. & Schimp., habitus. Tek. M. van de Klashorst, naar materiaal uit de Belgische Ardennen (Warchedal, 20-7-1973, During 737660).

steeds opgegeven beschaduwde, meestal vochtige steile kalkrotsen. De standplaats in Zuid-Limburg - brokjes Kunrader kalksteen op een zuidgeëxponeerde kalkgraslandhelling - lijkt nogal hiervan af te wijken, maar opvallend is dat ook een ander dwergmosje van dergelijke standplaatsen, *Gyroweisia tenuis*, vrij veel op deze kalkbrokjes op de Vrakelberg te vinden is. Deze soort plant zich voort d.m.v. in de bladoksels gevormde broedkorrels, die ook in de bodem van het kalkgrasland terug te vinden zijn (DURING & TER HORST, 1983). Daar van *Seligeria pusilla* zulke broedkorrels niet bekend zijn, zal deze soort zich pas hier kunnen uitbreiden als ook kapsels gevormd worden. Dit is niet ondenkbaar, aangezien de eveneens in dit milieu gevonden *S. calcarea* wél kapsels droeg (AGSTERIBBE *et al.*, 1954).

Vermeldenswaard is tenslotte, dat de eerste auteur op zulke brokjes kalksteen in een grasland bij Desvres

Figuur 2. Blad van *S. pusilla* met celnet aan bladrand en top.

(NW-Frankrijk) in 1969 een verwante soort vond, de zeldzame *Brachydontium trichodes* (Web.) Milde, eveneens met kapsels.

Rest ons nog mevr. M. van de Klas-horst hartelijk te danken voor de fraaie tekeningen.

Literatuur

- AGSTERIBBE, E., J.J. BARKMAN, W.D. MARGADANT, W. MEIJER, V. WESTHOFF en U. WITT, 1950. Mosvondsten in Nederland. Ned. Kruidk. Arch. 57: 281-312.
- AGSTERIBBE, E., J.J. BARKMAN, S. GROENHUIZEN, W.D. MARGADANT, W. MEIJER en N.E. NANNENGA-BREMEKAMP, 1954. Acquisitions to the moss and liverworth flora of the Netherlands. Acta Bot. Neerl. 3: 124-147.
- BARKMAN, J.J., 1953. De kalkgraslanden van Zuid-Limburg B. De Cryptogamen. Publ. Nat. Hist. Gen. Limburg 6: 21-30.
- DE SLOOVER, J.L., 1981. Le genre *Seligeria* (Muscii) en Belgique. Bull. Nat. Plantentuin België 51: 379-395.
- DÜLL, R., 1980. Die Moose (Bryophyta) des Rheinlandes (Nordrhein-Westfalen, Bundesrepublik Deutschland). Decheniana Beih. 24.
- DURING, H.J. en B. TER HORST, 1983. The diaspore bank of bryophytes and ferns in chalk grassland. Lindbergia 9: 57-64.

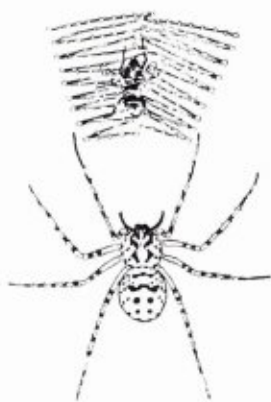
Summary

First record of *Seligeria pusilla* (Hedw.) Br. & Schimp. for the Netherlands. Sterile specimens of this species have been found on pieces of chalk in the S-exposed chalk grassland of the Vrakelberg nature reserve, prov. South Limburg, together with *Gyroweisia tenuis*.

Korte Mededelingen

Een zeldzaam spinnetje

Bij het determineren van eerder verzamelde spinnen, trof ik een bijzonder spinnetje aan, een *Scytodes thoracia* Latr. ♀, met de Nederlandse naam "Getijgerde lijmspuiter" (figuur 1). Deze naam dankt zij aan de manier

Figuur 1. De Getijgerde Lijmspuiter heeft een prooi gevangen. (uit: DAHL, 1953).

van prooi verzamelen. *Scytodes* maakt geen web, of bespringt de prooi, maar spuit hem met een zigzag draad vast, waarna de gifkaken het werk afmaken.

Het beestje heeft zo'n opvallende bouw, dat ik niet veel moeite had om het in de groep te plaatsen waar het thuis hoort. Opvallend zijn de 6 ogen, dit in tegenstelling tot de meeste spinnen die 8 ogen hebben. Opmerkelijk is ook dat het kopborststuk groter is dan het achterlijf. De poten zijn dun en bruin geringd. De kleur van het beestje is geel met donkere streepjes. Het beweegt zich doorgaans opvallend langzaam.

Het voorkomen in Nederland is volgens de Catalogus Araneorum van P.J. VAN HELSDINGEN zeldzaam. SNELLEN VAN VOLLENHOVEN schrijft in 1859 "Eene soort die bij ons in huizen vrij gemeen is. Hare lengte bedraagt 8 Ned. streep, ook deze soort draagt haar cocon in haren kaken mede zelfs wanneer de jongen al uit de eijeren

gekomen zijn." Dit duidt er op, dat in die tijd wellicht meer aandacht is besteed aan deze groep van spinnen, maar vindplaatsen worden niet genoemd.

Bij het schrijven van dit artikel heb ik een 2e exemplaar gevangen, ditmaal in huis een sub-adult ♀ (31-8-1983) terwijl het eerste exemplaar op de buitenmuur zat (14-8-1982).

Tot op heden zijn de volgende vindplaatsen bekend: Drente: Meppel, Gelderland, Utrecht, Noord-Holland: Amsterdam, Zuid-Holland, Limburg: Roermond. Aan deze lijst kan weer een naam worden toegevoegd. Limburg: Reuver 1982, 1983. Welke volgt?

Literatuur

- SNELLEN VAN VOLLENHOVEN, S.C. De dieren van Nederland, overzicht der Gelede Dieren 1 - 558, blz. 67 Haarlem.
- P.J. VAN HELSDINGEN, 1980. Novus Catalogus Ara-